

Світлій пам'яті педагога-музиканта
музичної школи № 1 м. Севастополя
Марини Костянтинівни Чорби

ЧАСТИНА 1

Кришаний

Дівча стояло у дверях, учепившись за мамину руку. Поцятковані зеленкою колінця, худеньке тільце, навіть руді кіски вже готові були чкурнути, але сповнені цікавості очі утримували все це в кімнаті.

— Із якого мультика ви взяли цю дівчинку? — спитала я не менш напружену маму й посунула стілець, прибравши з нього ноти й сумку. — Сідайте, будь ласка. Слухаю вас.

— Та ось ми, власне я... подумала, — жінка знітилася.

— По-перше, будьмо знайомі. Мене звати Дарина Несторівна.

— Ольга Петрівна. А донька — Оленка.

Жінка трішки розпружилася.

— Ви хочете, щоб Оленка вчилася гри на фортепіано?

— Ну-у, не знаю... Може, і на фортепіано. Ми прийшли порадитися, а у вас там така привітна чергова. Каже, зайдіть до Дарини Несторівни, у сьомий кабінет. Ось ми, власне, і...

Ольга Петрівна глянула на доньку, яка вмить про всяк випадок відступилася матері за спину.

— Оленко, чуєш, Оленочко? — звернулася я до дівчати. — Як гадаєш, я на сірого вовка схожа?

Вона кілька разів колупнула нігтем спинку стільця і відповіла ніби навіть з якимсь викликом:

— Ні!

— Тоді скажи, скільки тобі років?

Над головою мами злетіла доволі таки брудна розчепірена долонька.

— П'ять чи як?

— Тільки недавно виповнилося, — уточнила мати й спробувала витягнути своє чадо з-за спину.

— Мамцю, та не чіпайте ви цю дівчинку, — сказала й награно байдужим голосом, — вона тепер весь час буде з вами стільцем жити.

— А ось і ні! — повелася Оленка й випурхнула зі свого сховку.

Очі матері потеплішали.

— Ото мені ще вертихвістка! — Вона зітхнула. — Може, даремно ми ваш час марнуємо... Це я подумала була, що її треба в музичну школу показати. Розумієте, вона дуже співати любить. — У голосі Ольги Петрівни почулися незрозумілі мені вибачливі нотки.

— То це ж дуже добре!

— Ні, ви послушайте, — перебила вона мене. — Вчора я прийшла до садочка її забирати, а вихователька каже, що вона в туалеті сидить. Коли з групи вийшли, я питаю: «У тебе що, живіт болів?» А вона мені заявляє, що тепер буде весь час аж до школи в туалеті сидіти. Уявляєте!

— Тобто? Як «у туалеті»? З якого такого дива?

— Бачите, їй заманулося співати. А Олена в мене з характерцем. Якщо вже щось собі наметувала, свого, хоч лусни, добивається. Звісно, кому сподобається дитина, яка горлає на всю групу?! Тож співати її до туалету відправили.

— Там гучніше виходить! — вставила свої п'ять копійок «співачка».

— Олено, не перебивай нас, — підвищила голос мати. — Одним словом, виявилось, що вона вже не один день «туалетні» концерти влаштовує.

— Я там завжди співаю, — уточнила Оленка.

— А мені заспіваєш? — запитала я, якимось навіть спантеличена почутим. Про «туалетних» співачок мені ще чути не доводилося.

— Ні! — прозвучала миттєва відповідь, і дівча про всяк випадок знову підсунулося поближче до матері.

— Чому ж це? — поцікавилася я, метикуючи, як би малечу прослухати.

— Я тебе не знаю.

— І я тебе не знаю. Що ж тоді нам робити? Пропоную вчинити так. — Я злегка смикнула Оленку за спідничку. — Я тобі ось на цьому красивому інструменті

зіграю веселу пісеньку, якої ти, мабуть, не знаєш. А ти мені за це заспіваєш свою. Згода?

Оленка подумала й кивнула.

Заспівала вона чистенько, старанно дотягуючись до найвищих ноток. Її страх де й подівся вже на першій фразі. Щічки зарум'янилися, пальці вже не м'яли краю спіднички. До старанності додалася особлива виразність, якою буває позначена кожна музично обдарована дитина.

Я дивилася на свою майбутню ученицю, потихеньку закохуючись, як до цього закохувалася у дванадцятьох її попередниць, які тепер були в моєму класі. Уявляла, як слухає вона себе в лункому туалеті... А перед очима щораз виразніше проступало рідне добре обличчя моєї улюбленої вчительки Ірини Веніамінівни.

— Наша? — діткнулася я її самісіньким краєм своєї свідомості.

— Наша!

Ввечері грала довго, найулюбленіше, доки був мій час, колись дуже давно відвойований у сусідів, які врешті виявилися доволі терплячими.

Розбурхала ця «туалетна» співачка давні спогади! Знову дошкульно штрикнула докором невиконана обіцянка, що дала її сама собі, записати, зберегти на папері образ Ірини Веніамінівни, яка багато років тому дала бій моему незатишному дитинству. Я, боячись передумати — скільки вже разів таке бувало, — швидко дістала папір,

олівець, тут-таки його зламала, висипала із сумки на диван усе, що там було, у купі потрібних і давно непотрібних речей знайшла кулькову ручку, підсіла до настільної лампи й написала: «Вона...».

Стоп, а з якого дива «вона»? Вона — це я, маленька, кумедна й, мабуть, жалюгідненька я! З такими ж, як у сьогоденішнього дівчати, світлими кісками. І коліна, здається, теж були зелені? Звідки ж це бажання писати від третьої особи? А втім, чому б і ні? Хай — «вона»...

Вона сиділа навпочіпки посеред майданчика, колінками, плечима, підборіддям прикриваючи свою чарівну паличку. Хлопчаки й дівчата стрибали навколо, голосно вигукуючи:

— Дар-ка дур-ка! Слі-па кур-ка! Дар-ка дур-ка! Слі-па кур-ка!

Загалом-то можна було спробувати підхопитися й утекти, але, по-перше, додому ще не хотілося, а до того ж вони могли вихопити паличку. Тому вона сиділа, зібгавшись у клубок, і чекала, чим усе це скінчиться.

— Бідна дитина! — забубоніли на лавці бабусі. З одними вона любила поговорити, інших уникала. — Насті зовсім не до молодшої. Несторові знову операцію призначили.

— Горе та й годі. А в Дарки ж, здається, трохи того, не всі дома. Велика вже, восени до школи.

— Та куди там їй до школи? Онде знайшла хворостину. Ходить і вимахує. Уже чи й не рік як вимахує.

— Не менше. А вчора, чуєте, дивлюся, у кущах стоїть. Ніби думає щось собі там. Усміхається. Чи прислухається до чогось. Я і чайку попила, і попрала там дещо, а вона де була, там і стовбичить. Точно, видно, дурнувата.

Сусідки скрушно похитали головами, позітхали.

— Її б лікарям показати, може, не пізно ще.

— Ба, грамотійка. А гроші матері ти, чи що, даси? Гарні лікарі тепер за дякую працювати не хочуть.

— Дівчина й не вдіта по-людськи. Самі обносики...

— Докіє, а з Нестором як воно було? Ти ж з ними там по-сусідству.

— Я ж казала вже якось. Науці не відомо.

— А що вона, наука та, знає?

— Пам'ятаєте, який спочатку він був? Поважний. У МНС¹ працював. І хата — чаша по вінця, і дівчата старші — розумнички. А потім, після аварії цієї клятої, ну, коли хімія рвонула, як зурочили Нестора. Дарку, правда, народити ще встигли.

— Чуєш, Євдокіє, як у нього хвороба називається?

— Хитромудре щось. Настя й казала якось, та хіба ти його все запам'ятаєш. Наукова назва! — Докія напружила всю свою пам'ять. — Та, словом, там з усім організмом не-порядок. Операція за операцією, а що з того? Ні чоловік він тобі, ні батько.

¹ МНС — міністерство надзвичайних ситуацій. (Тут і далі — прим. автора.)

Дарця, яка не пропустила жодного слова, хотіла їм було крикнути, що тато — батько, підхопилася, але хлопець, який чатував, коли оборона ослабне, миттю ухопився за чарівну паличку. Дерево затріщало. Дара з жаху розтиснула пальці й дала кривдникові копняка.

— Віддай!

Той ухилився, засміявся беззубо й відстрибнув подальше від сказаного дівчиська, прямісінько в обійми дядька Андрія, сина бабусі Докії. Чоловік ухопив хлопчача за руку.

— Так, Денісе! Нащо Дарцю ображаєш? Ану, бігом віддай їй лозину!

Хлоп'як спробував якось випрочатися, але тримали його міцно. Збагнувши, що в присутності дядька Андрія їй ніщо не загрожує, але після того, як він піде, усе повернеться на круги своя — останніми днями облави на Дарку-дурку-сліпу-курку стали улюбленою розвагою у дворі, — дівчинка вихопила паличку й кинулася геть, якнайшвидше і якнайдалі від усіх своїх кривдників.

Забігши за один дім, пройшовши повз другий і пробігши ще трішки, зупинилася біля старенької триповерхівки, припускаючи, що тут її ніхто шукати не додумається. Над будинком розкинулася величезна шовковиця, до стовбура якої прихилилася дощана фарбована лава. Дара присіла. Передусім треба було переконатися, чи ціла паличка. Вона піднесла її до очей, покрутила, обережно пробуючи на згин, прислухалася. Потім задоволено усміхнулася: ціла!

Паличка була справді чарівною. Але чомусь ніхто не зауважував цього. Навіть мама. І сестри теж.

Спочатку на паличку в сім'ї уваги не звертали. Проте коли завважили, що Дара не розлучалася з нею навіть під час сну, спробували відібрати. Точніше, відібрали. І сховали. Передчуваючи спротив, викинути з кінцями дивну іграшку мати побоялася. Дара проплакала ніч, ранок і половину наступного дня. Під обід у неї заболіла й почала паморочитися голова. Злякана Настя вирішила не випробувати долі, паличку віддала, правда, так і не повіривши, що вона чарівна.

— Ну й навіщо вона тобі, Дариночко? — спитала і, не діждавшись відповіді, пішла на кухню.

Дара схопилася з ліжка, куди її поклали заспокоювати нерви, хотіла побігти за мамою й розказати про паличку, але сестра Віка заштовхала її назад у ліжко.

А їй так хотілося розказати! І як вони з Ганею та Вікою пішли до Ганиної подружки додому й там дивилися телевізор! І як їй було цікаво, тому що свого телевізора в них не було. Точніше, він був, але давно поламався, коли Дара була ще зовсім маленькою, і тепер він стояв на веранді. Але його не лагодили, бо не було грошей, і ще тому, що тато потребував тиші.

Спочатку дівчата дивилися якесь кіно, а потім пішли на кухню, зовсім забувши про сестру. А вона, сидячи на дивані, кілька хвилин дивилася на тітоньку, яка говорила якісь занудисті слова, значення яких Дара ще не розуміла, потім, вирішивши, що нічого страшного не станеться,

підійшла до телевізора й натиснула на кнопку приблизно там, де це робила Ганина подружка. Екран блимнув, тітонька зникла, і Дара побачила... чарівника.

У тому, що дядечко в чорному, трішки кумедному піджаку з хвостиком був чарівником, вона не сумнівалася ані секунди. Тому що в руці в нього була справжнісінька чарівна паличка! А чим же ще вона могла бути, якщо дядечко змахував нею, і водночас з її рухами, слухаючись їх, у телевізорі виникала дуже дивна й до неможливості красива музика.

Спочатку Дара завмерла, боячись злякати чарівника. Пісні вона, ясно ж, чула і чимало з них знала напам'ять. Але це, у телевізорі, було чимось зовсім іншим. Воно проходило всередину, і в Дарі щось почало відповідати на нові звуки поза її волею. Чарівник змахнув дужче, музика заіскрилася, засміялася, і Дара засміялася теж. Вона підняла руку, припускаючи, що чарівник не образиться, якщо вона трішки повчиться в нього чар. Музика слухняно пішла за Дариними рухами.

Вона вчилася на чарівницю ще хвилинки з чотири, поки до кімнати не зазірнула Віка:

— Дарко, ти що це тут так тихо сидиш? Ходімо бутерброди хряцати. З ковбасою!

Дара хотіла зупинити сестру, злякавшись, що музика зіб'ється, зникне. Але Віка рішуче пішла до телевізора.

— Що за маячню ти слухаєш? Класика — це відстій для пенсіонерів і пенсіонерок!

І екран згас.